

opini3n



367
NOVEMBER
2015

PER QUÈ L'EI VA ATACAR FRANÇA?

Diego Muro, investigador associat

L'EI ha ampliat clarament el seu teatre d'operacions més enllà de l'Orient Mitjà, però per què va atacar França? Després dels atemptats de París del 13 de novembre, els líders mundials van argumentar que l'objectiu dels atemptats sincronitzats que van matar 129 persones i en van ferir 352 més era destruir els components principals de la cultura occidental, com ara la "llibertat" i la "democràcia".

El president francès, François Hollande, va culpar "l'exèrcit terrorista de Daesh (EI)" i va afirmar que es va atemptar "contra França, contra els valors que defensem arreu del món". El president rus, Vladímir Putin, va afegir-hi que la tragèdia era "una prova més del caràcter bàrbar del terrorisme, que suposa un perill per a la civilització humana" i, per al president dels Estats Units, Barack Obama, va ser "un atemptat contra tota la humanitat i els valors universals que compartim".

No obstant això, és encertat dir que l'EI intenta destruir la civilització o la democràcia? Si ho és, és França el país que representa millor els valors democràtics i la llibertat? O potser té a veure amb la política exterior francesa a l'Orient Mitjà?

França ha estat més activa a Síria que cap altre estat membre de la UE. La política francesa amb relació a la guerra civil s'ha encaminat a destituir el president Baixar al-Assad i dur a terme atacs aeris a Síria contra l'Estat Islàmic de l'Iraq i el Llevant (o l'Estat Islàmic de l'Iraq i Síria o Daesh, l'autoanomenat Estat Islàmic). Els Estats Units han liderat la coalició que ha dut a terme els atacs aeris a Síria durant els darrers 15 mesos, mentre que Gran Bretanya ha optat per ser més activa a l'Iraq, veí de Síria.

L'EI va afirmar que els atemptats de París eren la resposta a la campanya de França contra els seus combatents i els insults contra el profeta de l'islam, un argument que també van utilitzar els "llops solitaris" que van atemptar contra les oficines de *Charlie Hebdo* i el supermercat caixer el gener de 2015. L'EI ha advertit que França continuarà sent un dels seus principals objectius, però va anunciar que els propers atemptats inclourien capitals com Roma, Londres i Washington, DC.

La resposta terrorista a l'intervencionisme francès és una represàlia, però també indica un canvi radical de l'estratègia per part de l'EI. Fins ara la majoria d'analistes sostenien que l'objectiu de l'EI era controlar el territori en la forma d'un "califat" creat a partir de parts de Síria i l'Iraq.

Amb els atemptats de París, l'EI ha dut a terme una campanya terrorista planejada de manera central, amb l'objectiu de causar un gran nombre de víctimes civils en un país llunyà, la qual cosa obliga els experts en la lluita contra el terrorisme a tornar a revisar la seva avaluació del grup.

Durant l'últim any els analistes han argumentat que l'EI era l'embrió d'un estat en lloc d'un grup insurgent amb ambicions globals. Ja no es pot argumentar que l'EI només vol crear una zona de "govern rebel". Exercir el monopoli de la violència en un territori no era l'objectiu, sinó un mitjà per aconseguir-lo.

A part de governar un estat islàmic, l'organització vol responsabilitzar-se dels musulmans a tot el món i controlar-los. Gestionar el territori i les infraestructures ha permès a l'EI generar ingressos, reclutar combatents, conquerir nous territoris i, així, ampliar la seva zona d'influència.

L'EI va néixer com a facció escindida d'Al-Qaeda a l'Iraq. El grup aviat es va convertir en un rival que intentava superar Al-Qaeda però, a mesura que passa el temps, els dos grups cada vegada s'assemblen més. Al-Qaeda va aconseguir provocar una sèrie d'intervencions militars després d'atacar els Estats Units a casa seva, un acte de guerra que encara va legitimar més el grup d'Ossama Bin Laden.

França ha declarat la guerra a l'EI i ha intensificat els bombardejos d'objectius de l'EI a Síria. Només es pot esperar que s'hagi après la pertinent lliçó de la "guerra contra el terror" dels Estats Units (en el sentit de tenir unes estratègies de sortida i uns objectius militars clars).

L'evolució estratègica de l'EI també s'assembla a la d'Al-Qaeda, que va passar d'estar arrelada en uns quants conflictes a organitzar la seva lluita global a través d'un seguit de franquícies només amb unes connexions superficials amb Al-Qaeda central.

L'EI es trobarà amb el dilema de consolidar el poder del seu "califat" o convertir-se en un moviment insurgent global que pugui inspirar musulmans de tot el món. La bona notícia és que no podrà fer totes dues coses de manera eficaç.

La UE hauria de conservar la calma i la perspectiva. A mesura que vagin sorgint més detalls sobre l'atemptat, les forces de l'ordre hauran de revisar els protocols existents, reforçar les mesures de seguretat i crear noves iniciatives (p. ex., ocupar-se de les fonts de finançament de l'EI, com ara els ingressos del petroli). S'hauran de revisar les mesures que s'ocupen de la dimensió interna i externa dels atemptats.

No s'espera veure un canvi radical de les polítiques de seguretat. França i la UE probablement augmentaran els controls a les fronteres (tenint en compte la propera cimera de París), controlaran els jihadistes coneguts per la policia i ampliaran les operacions de vigilància a un grup més ampli de presumptes "terroristes autòctons".

Probablement també es reclamaran més negociacions per posar fi a la guerra de Síria. França ha respost als atemptats bombardejant posicions de l'EI a Raqqa, però ben aviat podríem sentir veus que demanin "soldats sobre el terreny". Al cap i a la fi, la intervenció militar a l'Iraq i la guerra civil a Síria van crear les condicions que van fer possible el naixement de l'EI. Fer front a aquest "terreny fèrtil" per al terrorisme és una prioritat i els atemptats de París podrien oferir l'oportunitat de reduir la magnitud de la guerra civil en què participaran una multitud d'actors nacionals i potències internacionals.

Les autoritats franceses també intentaran comptar amb el suport de les comunitats musulmanes. Els líders religiosos, les famílies i els activistes locals són els fonaments de les estratègies de prevenció. També poden ser la millor font d'informació sobre els motius d'inseguretat i els greuges que afecten les persones que podrien radicalitzar-

se. Per exemple, continuen existint els greuges que van originar la revolta de les *banlieues* (com ara el grau d'integració i l'accés al mercat de treball). Prevenir la formació d'entorns radicals entre la població musulmana de França és essencial.

Les principals víctimes de l'EI han estat els ciutadans i els estats musulmans. Destruir els valors democràtics d'Occident no ha estat un objectiu de l'EI i el motiu d'atacar França està més relacionat amb la seva política exterior a Síria. No obstant això, com que França s'ha declarat en guerra contra l'EI, hi ha el perill que el conflicte es percebi en termes de religió o civilització. Res no agradaria més a l'EI que utilitzar la seva maquinària de propaganda en línia per divulgar la imatge dels "croats cristians" contra els "màrtirs musulmans" per atreure seguidors i reforçar la seva base de reclutament.

A mesura que la lluita contra el terrorisme de l'EI s'amplia, tant França com la UE han d'assegurar-se que la seva resposta al terrorisme no perjudica més la democràcia que els mateixos actes de terrorisme. Els estats membres de la UE han definit l'EI com l'enemic, però faran bé de diferenciar els combatents dels possibles seguidors, sobretot, entre els que viuen dins les seves fronteres.